

Osztokodás a lőporos hordón

A Nyugat-Balkán – leánykori nevén Jugoszlávia plusz Albánia – befolyásolásáért többen vetekednek: az EU, az USA, Oroszország, Kína, Törökország és igen, Magyarország. Hogy ez utóbbi önálló szereplőként vagy valamelyik nagyhatalom trójai lovaként, még nem derült ki. A nyugat-balkáni partnerek megválasztása Budapest részéről viszont annyira megegyezik a Kreml ízlésével, hogy nagy fokú naivitás volna véletlen egybeesésről beszélni.

Az Orbán-kormány nyomulását délen történelmi gyökerekre is vissza lehet vezetni, tudniillik Magyarország 1918 előtt tényleg jelentős szerepet játszott a félszigeten. Csak egy példát említsünk: a Monarchiának volt egy pompás kis gyarmata Európában, amelyet Bosznia-Hercegovinának hívtak és hívnak a mai napig, habár kompakt államként manapság aligha lehet számontartani. Szarajevó legjelesebb épületei a gyarmati időkben épültek fel. Vasúthálózata is, amelyet csak a titói időkben korszerűsítettek, bővítettek. Ez a néhány évtized azonban nagyon rövid időszak ahhoz, hogy a 21. században ebbe mint szilárd történelmi eseménybe lehessen kapaszkodni.

Ehhez képest a törököknek évszázadokkal több nyomós okuk lehetne, hogy visszatérjenek hódításaik mezejére. Érdekes, hogy Bosznia-Hercegovinát „csak” háromszáz évig uralták, Szerbiát viszont kétszáz évvel tovább, mégis Boszniában sikerült nekik jelentős muszlim közös-

séget teremteniük, főleg az ott élő szlávok „jobb hitre térítésével”. És Ankara használja is a hitközösséget balkáni befolyásának növelésére, viszont távról sem olyan agresszívan, mint a többi külső szereplő. Nem is egyértelmű Erdoğanék prioritása, hiszen sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a Belgrád–Ankara-viszony alakulásának, mint a természetesebbnek vélhető Szarajevó–Ankara-tengelynek. Például Erdoğan összehasonlíthatatlanul többet találkozik ideológiai társával, Vučić szerb államfővel, mint például Bakir Izetbegovićyal, a boszniai elnökség bosnyák tagjával, aki nem melleleg annak az Alija Izetbegovićnak a fia, aki a délszláv háborúk egyik főszereplője volt, és ami ebben az esetben még fontosabb, a jugoszláv korszak végén visszahozta az iszlám vallási szellemiséget a boszniai köztudatba.

Még a térség legjelentősebb török beruházása is nemcsak Szarajevót, hanem Belgrádot is érinti: a két főváros közötti autópálya török tőkéből épül. Erdoğanék azonban mindeddig nem avatkoztak be választási kampányokba a Balkánon, nem vettek médiumokat a számukra szimpatikus pártoknak, és még azt sem mondhatni, hogy bukott miniszterelnököket csempésztek volna ki a régióból. Talán árnyalja a képet, hogy a 2016-os „államcsíny” után Szerbia és Koszovó is többször eleget tett Ankara kérésének, és gülenistákat toloncolt vissza Törökországba.

Az iszlám és a Kreml

A nyugati országok szempontjából azért kezd veszélyesebbé válni a török befolyás a Balkánon, mert nagyon is egybeesik Moszkva érdekeivel. 2016-ig Ankara tartotta magát az atlantista elvekhez ezen a téren is, Erdoğan iszlamista fordulata után azonban ez folyamatosan változik.

Iszlamista hatás nemcsak Törökországból, hanem Szaúd-Arábiából is éri a régiót. A szélsőséges szunnita irányzatnak, a szalafistáknak vannak követői nemcsak a legnagyobb muszlim közösséggel bíró Boszniában (kb. másfél-két millióan vallják magukat bosnyákoknak), hanem Albániában, Koszovóban, Észak-Macedóniában. Montenegróban és Dél-Szerbiában, illetve a Szandzsákban. Nem kis vitát kavart néhány évvel ezelőtt egy oktatásügyi megállapodás a szaúdiak és a boszniaiak között. Egyébként is a kilencvenes évek háborúja óta nagyot változott a világ az egykor kimondottan urbanus jellegű Szarajevóban, ahol a jugoszláv időkben kimondottan multikulturális élet virágzott: itt voltak a legjobb popzenekarok, itt tartották Kelet-Európa első téli olimpiáját 1984-ben, amely összjugoszláv projekt volt. És a Baščaršiján lehetett enni a legjobb csevapsicsát. Nos, ez utóbbi a minőségét megőrizte, de a boszniai főváros manapság már úgy néz ki, mint minden más muszlim közeg. A mecsetek és a szaporodó vallási iskolák körül általában egy szakállas férfi hosszú köntösben és két, őt tisztes távolságban követő hidzsábos nő alkotja a megszokott csapatformát.

Magyarország síkraszáll Bosznia-Hercegovina területi épségéért,

egységes államiségéért, ami nem is könnyű feladat, hiszen a délszláv háborúkat lezáró 1995-ös daytoni egyezmény igencsak összetett és működésképtelen államalakulatot hagyott maga után. De hát akkor a vérontást kellett befejezni mindenáron, a kompromisszumokból összetákolt ország meg már az utókorra maradt.

A bosnyák–horvát föderációból és a szerbek lakta Republika Srpskából álló Boszniát csak a nemzetközi katonai és politikai gyámkodás meg a külföldi gazdasági segély tartja fenn. A szerb rész vezetője Milorad Dodik, aki valamikor szociáldemokrata volt és a háborús hadvezérek (Karadžić, Mladić) ellenfele, mára már egykori elődjeit is felülmúlja radikális nacionalizmusban. És oroszbarátságban. Putyin a Republika Srpskában messze a legnépszerűbb államférfi, és Dodik, amikor csak teheti, tiszteletét teszi az orosz elnöknél Moszkvában vagy Belgrádban. Vučić Szerbiája szintén a Nagy Orosz Testvér hódolója egyrészt. Másrészt a Republika Srpskához stratégiai partnerség köti. Dodik már többször javasolta Vučićnak, hogy ha valamikor a jövőben elismerné Koszovó függetlenségét (enélkül nincs uniós tagság Szerbia részére), akkor azt egy feltételhez kösse: a Republika Srpska válhasson ki Boszniából, és csatlakozhasson Szerbiához. A szerb államfőnek mind ez idáig sikerült megfékeznie Dodik ambiciózus terveit, hiszen ezek romba döntenék euroatlanti törekvéseit, amelyek egyébként sem tűnnek túl meggyőzőnek. A boszniai szerbek vezetője nem mellesleg szívesen mutatkozik a legszélsőségesebb szerb-ai személyiségekkel, mint például a Szarajevóból származó, világhírű

Emir Kusturica filmrendezővel, aki, miután a háború alatt elhagyta szülővárosát (amit soha nem bocsátanak meg neki), áttért az ortodox hitre, és Nemanjára kereszteltette magát. Putyin-imádó lett, de ennél súlyosabb, hogy megtagadta szülőhazáját, és abban az időben, amikor Szarajevó ostromgyűrűben volt, Nemanja filmjeihez az akkori szerb diktátor, Slobodan Milošević adta az apanázst.

Orbán Viktor is szívesen találkozik Milorad Dodikkal. Vagy a karmelita kolostorban, vagy Belgrádban Vučić szerb elnökkel együtt. Legutóbb a koronaválság kellős közepén, idén áprilisban Magyarország jelentős mennyiségű maszkot (200 ezer) és védőruhát (10 ezer) ajándékozott a szarajevói központi kormánynak, de Szijjártó külügyminisztert elküldték Banja Lukába, a Republika Srpska fővárosába is, hogy ennek az entitásnak külön lélegeztetőgépeket vigyen. Ingyen és bérmentve.

Rejtély, hogy milyen külön érdeke lehet a magyar kormánynak a Boszniai Szerb Köztársasággal külön üzletelni vagy legalább ajándékozni. Hacsak nem a Kreml érdekeit kell keresni itt is. Mert azok világosak: az egységes Bosznia-Hercegovina a Nyugat érdeke, Putyiné pedig az, hogy minél nagyobb zúr legyen a Balkánon. Bosznia szétverése, de legalább állandó válsághelyzetben tartása pedig ennek a célnak kitűnően megfelel. Orbánék asszisztálnak.

Az orosz rulett

Moszkva, vagyis Putyin képlete a Nyugat-Balkánon pofonegyszerű: megakadályozni vagy legalábbis hátráltatni minden olyan fejleményt, ami a régió országait köze-

lebb viszi a nyugati integrációkhoz. Ez az igyekezet mindeddig felemás sikerrel járt.

Nézzük csak: Szlovénia és Horvátország már EU- és NATO-tag, Albánia, Montenegró és Észak-Macedónia szintén a nyugati katonai szövetség tagja, uniós csatlakozási igyekezetük azonban lelassult, akadályokba ütközött. Ahol még az orosz diplomácia/titkosszolgálat sikereket érhet el, az elsősorban a Szerbia és Belgrád közvetlen befolyása alatt álló Republika Srpska, azaz Bosznia-Hercegovina szerb entitása (valójában tagköztársasága). És persze lehet még összekuszálni a dolgokat Észak-Macedóniában, ahol a választáson az immár budapesti lakos, Nikola Gruevszki ellenfele, a baloldali és Nyugat-barát Zoran Zaev nyert ismét, de a kormányalakításhoz szüksége van a helyi albán pártok támogatására.

Mindenesetre Szkopjében a következő időszakban sem várható stabil kormányzás, ami ideális terepet jelent Moszkva számára. Szembeötlő, hogy pontosan ezeken a pontokon fonódik össze az orosz és a magyar külpolitika. Szerbiával a kapcsolatok történelmi csúcson vannak, Észak-Macedóniában meg Orbán-kormány-közeli vállalkozók igyekeztek médiabirodalmat kiépíteni a nyíltan Nyugat-ellenes, oroszbarát VMRO-DPMNE (a mostani választáson kicsit alulmaradt) jobboldali pártnak. Nikola Gruevszki ennek a pártnak az élén nyert korábban sorozatban választásokat, és akkor lépett le az országból, amikor egy vesztes választás után a bíróság két év letöltendő büntetésre ítélte egyik korrupciós ügye miatt. A többi ügyben is terveztek bírósági tárgyalást,

de a vádlottat már csak (budapesti) távollétében lehet elítélni.

Észak-Macedóniában a kormányzó szocialisták azért voltak kénytelenek a mostani választást kiírni, mert dacára annak, hogy belemen-tek a görögökkel kötött alkuba, és megváltoztatták országuk nevét, az unió (Macron francia elnök nyomá-sára) mégsem kezdte meg velük a csatlakozási tárgyalásokat.

Ezzel az EU saját belső gondjai mi-att alaposan cserben hagyta Észak-Macedónia Nyugat-barát felét, és nagy volt az esélye annak, hogy orosz és magyar segítséggel Gruevszki pártja visszatér a hatalomba. De ez ezúttal nem jött be, ami nem jelen-ti azt, hogy a NER oligarcháinak szkopjei ténykedése a jövőben ne jár-na politikai sikerrel. Mindenesetre a magyar vendégszeretetet élvező volt macedón miniszterelnök személye már kezd kínos lenni eddigi pártjának, a VMRO-DPMNE-nak, hiszen az új pártvezetőség közvetlenül a vá-lasztási vereség után megfosztotta díszelnöki tisztségétől.

Janša és a kínai lélegeztetők

Hasonló méretű magyar médiabe-fektetés csak egy másik volt jugo-szláv tagköztársaságban történt, még hozzá Szlovéniában, ahol az Orbán-kormány a szélsőjobboldali SDS (Szlovén Demokrata Párt) mé-diaháttérét építette ki (két országos televízió, több hírportál). Habár a Janez Janša vezette párt a legutób-bi választáson a legerősebb pártnak bizonyult, kormányt akkor még nem alakíthatott, mert senki sem akart koalícióra lépni a szélsőségesekkel. Egy ügyetlen bizalmatlansági szava-zás után azonban tavaly Janšáéknak mégis sikerült kormányra kerülni-

ük. Az euroszkeptikus, oroszbarát politikust szoros szálak kötik Orbán Viktorhoz, aki az utóbbi évtizedben többször is személyesen megjelent Ljubljanában, amikor Janšának poli-tikai támogatásra volt szüksége.

Itt tehát bejött a magyar kormány számítása, és kifizetődött (ha anya-gilag nem is) a médiaberuházás. Moszkva őszinte örömére.

Az már csak hab a tortán, hogy Janša most magyar példákat követ-ve megkezdte támadását a független szlovén média ellen. Az első célpont természetesen a közszolgálati Szlo-véniai Rádió és Televízió, amelyet úgy akar büntetni, hogy alaposan csökkenti a költségvetését. Szlo-véniában hagyományosan erős a független sajtó: az állami rádió és televízió úgy vészelt át a rendszer-váltást, hogy senkit nem bocsátottak el. Ugyanazok a szerkesztők készí-tették a híradókat 1995-ben, mint 1988-ban. Kelet-európai szemmel nézve ez egy tudományos-fantasztikus világnak tűnik. Ezzel megy most szembe Janez Janša, és szinte borí-tékolható, hogy a szlovén közvéle-ménnyel (habár az elmúlt évtizedek alatt alaposan jobbra tolódott) nem lehet megetetni azt, amit például Orbán tesz Magyarországon, vagy Putyin Oroszországban.

Mint ahogy azt sem lehetett meg-etetni a szlovénokkal, hogy miért kellene méregdrága pénzen kínai lélegeztetőgépeket venni. Egy, a miniszterelnökhöz közel álló cég, a Geneplanet importálta a járvány idején a kínai maszkokat és a többi védőeszközt. Kitört azonban a bot-rány, mert a cég busás áron adta to-vább a szállítmányt az egészségügyi hatóságnak. Megindult az ügyészsé-gi eljárás, házkutatásokat tartottak,

lemondott a belügyminiszter és egy magas rangú rendőrségi vezető. A Geneplanet hoppon maradt, a rak-tárjaiban ott hevert még 110 kínai lélegeztető, amelyeket a szlovén minisztérium már nem volt hajlandó átvenni. És ki sietett Janšáék segítségére? Természetesen a magyar kormány, amely felvásárolta a cuccot, és ezzel kihúzta a csávéból a Geneplanetot is. Minderről az a necenzurirano.si portál számolt be először, amely részletesen, több folytatásban írt az ottani magyar médiabefektetésekről.

Az észak-macedóniai és a szlovén példa is azt a feltételezést támasztja alá, hogy Orbánék nyugat-balkáni szerepvállalása mögött nincs egy stratégiai irányvonal, hanem több is lehet. Az tény, hogy mindkét esetben a jobbos, szélsőjobbos oroszbarát kormányt támogatják. A másik tény, hogy mindkét esetben személyes kötődések húzódnak meg: a szlovén Janšához és a macedón Gruevszkihez Orbán Viktort évtizedes barátság köti, ami a kölcsönös politikai és gazdasági segélynyújtáson alapszik (bármit is értsünk ezen). A harmadik tény, hogy mindkét esetben Moszkvának ugyanaz az érdeke, mint a magyar kormánynak. Észak-Macedóniában meg kell akadályozni a Nyugathoz való integrálódást, ami jelenleg nem áll nyeresre. Szlovénia pedig az EU belső bomlasztásához kell. Orbánéknak ebben az is stratégiai céljuk, hogy Lengyelország mellett még egy támogatójuk legyen az unióban. Tehát ne csak Morawiecki, hanem Janša is tudjon vétózni, amikor Magyarországot ítélnék el. A szlovén miniszterelnök már bizonyított, hiszen a július brüsszeli csúcsértekezleten a

lengyel–magyar szekeret toltta a jogállami vitában.

Sértés a Balkán

Nem úgy, mint a nemrégben ismét választást nyert jobbközép horvát kormányfő, Andrej Plenković, aki nemcsak a belpolitikában, hanem az EU-ban és az Európai Néppártban is a mindenkori középsodorhoz igazodik. Így aztán az EU- és NATO-tag Horvátország az Orbán-kormány szempontjából nem elsődleges nyugat-balkáni célpont. Mellesleg Horvátországban a legnagyobb sértésnek számít, ha országukat balká-ninak nevezik, ezzel is az ősellenség szerbektől akarnak minél jelentősebb távolságot tartani. Ezt a legnagyobb horvát író, Miroslav Krleža találónan így summázta: Isten mentsen meg bennünket a szerb tisztességtől és a horvát kultúrától!

No de nem ezért nincs Zágráb a főételek között az Orbán-kormány balkáni menüjében. Hanem elsősorban Plenkovićék már említett közreputassága és az évek óta elhúzódó Mol–INA-ügy miatt. Pedig történelmi megalapozottsága éppen lenne a stratégiai partnerségnek. Egy monarchiában élt a két nemzet, és ez akkor is közös múlt, ha a horvátoknak ez gyakran nem volt az ínyére. Az ő illír mozgalmukban fogant a közös délszláv állam gondolata, aminek kétszer is kölcsönös öldöklés lett a vége: a második világháborúban és annak a replikájában, kilencvenes évek délszláv háborúiban. Ez utóbbiak során az Antall-kormány teljes mellszélességgel állt ki a függetlenedő Horvátország mellett, és még egy szerencsétlen és bődületesen amatőr Kalasnyikov-botrányt is bevállalt. 1990 októberében a magyar

munkásőrség arzenáljából tízezer Kalasnyikov géppisztolyt és hárommillió töltényt adott el a magyar kormány a rebellis Tudmanéknak, akik abban az időben éppen fegyvert kunyeráltak szerte a világban, és ha Washingtonban nem is, de Budapesten megértésre találtak. A jugoszláv katonai elhárítás a fegyvercsempész kamionokat annak rendje és módja szerint lefilmelte, és majdnem katonai puccs lett belőle. Végül „csak” egy négyéves háború kerekedett az egészből. Ha ez nem, akkor mi lenne egy tartós jószomszédi kapcsolat alapja? És mégsem lett azt.

Mint ahogy a magyar turisták egyáltalán nem alaptalan Adria-imádata sem. Maga a magyar miniszterelnök is szívesen küldött fotókat magáról a dalmát tengerpartról. Akkor még nem hirdette meg a kevesebb Adria, több Balaton üdülési stratégiáját. Mészáros Lőrinc jachtja pedig hetekig foglalkoztatta a horvát bulvárlapokat. Számtalan magyar úrgazdagnak van egyébként valamilyen tengeri járműve az Adrián, és sok üzletember vett szállodákat vagy más ingatlanokat Horvátországban.

Szerb, magyar két jóbarát

A magyar kormány nyugat-balkáni nyomulásának központi eleme azonban természetesen nem Észak-Macedónia vagy Szlovénia, és nem Bosznia vagy Horvátország, hanem a régió legfontosabb országa, Szerbia.

Orbán Viktor és Aleksandar Vučić az elmúlt időszakban négy hét leforgása alatt háromszor találkozott. Kívülálló nehezen tudja elképzelni, hogy mi szükség van ilyen sok négy szemközti egyeztetésre. Az ered-

mény azonban tényleg látványos: a két ország kapcsolata nemcsak történelmi magaslatokban van, hanem a két politikai rendszer is tökéletesen azonos módon működik. Nem tudni, ki kit plagizál.

A parlamenti „demokráciában” Vučić mintha most éppen vezetne Orbán előtt, hiszen a júniusi választáson az ellenzék nagyobbik része bojkottálta a szavazást. Emiatt Belgrádban például csak 38 százalékosra sikerült a részvételi arány, de ez a regnáló Szerb Haladó Pártot cseppet sem zavarja. Olyan parlamentet sikerült összehoznia, amelyben nincs ellenzék: Vučićéknak kétharmados többségük van, de be kell venniük a kormányba a többi pártot is, hiszen eddig is velük együtt kormányoztak.

A Milošević-féle utódpartra azért van szükség, mert a pártvezér Ivica Dačić külügyminiszter Moszkva emberének számít. A kisebbségi vonalon (rájuk nem vonatkozik a 3 százalékos parlamenti küszöb) bejutott Vajdasági Magyar Szövetségre meg azért, mert Pásztor István a személyes közvetítő a szerb elnök és a magyar miniszterelnök között. Maradt még egy harmadik kis párt (Szerb Patrióta Szövetség – a neve mindent elárul), amelyet egy volt válogatott vízilabdázó, Aleksandar Šapić hozott össze, akit akár ügyeletes ellenzéknek is kikiálthatnak. Egyébként Šapić úgy került be a szélesebb magyar köztudatba, hogy Benedek Tibor halálhírére megható megemlékezést írt.

Vírusválság-kezelésben már kevésbé volt sikeres a szerb államfő, hiszen miután több mint két hónapig kijárási tilalmat rendelt el a 65 évnél idősebbek számára, a júniusra halasztott és a hatalom szempontjából, úgy tűnik, halaszthatatlan választás

miatt hirtelen javulni kezdtek a szerbiai járványadatok, és feloldották a korábban valóban drákói szigorot. Választási nagygyűlések voltak, megtartották a Partizan–Crvena Zvezda-örökrangadót 25 ezer néző előtt, minden óvintézkedés nélkül, megteltek a szórakozóhelyek, Covid-ellenes tömeges partikat tartottak. Meg is lett az eredmény: a választás után elszabadult a vírus, megteltek a kórházak, súlyosabb lett a helyzet, mint márciusban–áprilisban, megfertőződött a parlament elnöknője, a védelmi miniszter és még jó néhány vezető, akik részt vettek a választási győzelmi bulin. Vučić bejelentette, hogy ismét kijárási tilalom lesz. Erre a belgrádiak kivonultak az utcákra. Véres jelenetek játszódtak le: a rendőrség, annak különleges civil ruhás, provokációkra kiképzett egységei és a focihuligánok két éjszaka szétverték a tüntetőket.

A tüntetések második éjszakája utáni napon Aleksandar Vučić szerb államfőt a legnagyobb tiszteletadás mellett fogadta Párizsban Macron francia elnök, majd online csatlakozott hozzájuk Merkel német kancellár, hogy megoldják a koszovói kérdést. Talán ez a kis mozzanat is jól érzékelteti az unió vezetőinek „következetes” politikáját, amely állítólag olyan értékeken alapszik, mint az emberi jogok és a jogállam.

Más okból ugyan, de itt, mármint a koszovói kérdésnél, érdemes elidőzni néhány pillanatra, és érthetővé válik, miért fontos annyira – még világviszonylatban is – a Nyugat-Balkán fenegyereke, Szerbia.

A koszovói kérdés az 1999-es NATO-bombázások után lépett új szakaszába, amelynek következtében a volt szerb tartomány (és a

szerbség kulturális bölcsője) 2008-ban kikiáltotta függetlenségét, és azóta több mint száz ország ezt elismerte. Európában csak azok az államok nem, ahol jelentősebb kisebbségek élnek (például Spanyolország, Szlovákia, Románia). A szerb belpolitikában Koszovó kérdése vízváltató, ezzel egyidejűleg a legalkalmasabb kampánytéma a nacionalista indulatok felizzítására. Viszont Koszovó függetlenségének elismerése nélkül nincs uniós tagság Szerbia számára.

Az elmúlt néhány év folyamán az unió közvetítésével rendszeresen tárgyalt Hashim Thaçi koszovói és Aleksandar Vučić szerb elnök. Eredménytelenül. Az óceánon túl Trump amerikai elnöknek kezdett rosszul állni a szénája újraválasztását illetően. Ilyenkor háborúkat szoktak indítani, vagy legalábbis valamilyen diplomáciai sikert kicsikarni. És úgy tűnik, még a párányi Koszovó is ilyennek számíthatott Washington számára, hiszen egy trumpista nagyágyút, Richard Grennelt nevezték ki koszovói különmegbízottnak. Ezzel egyidejűleg Grennel berlini nagykövet és az amerikai titkosszolgálatokat felügyelő fedőszervezet megbízott vezetője volt. A siker érdekében az amerikaiak lemondatták a koszovói miniszterelnököt (Kurti), és egy simulékonyabbat (Hoti) ültettek a helyébe. Grennel már kitűzte az időpontot is, hogy a Fehér Házban mikor nyújt egymásnak békejobbot Vučić szerb és Hashim Thaçi koszovói elnök. A Hági Törvényszéknek éppen ekkor jutott eszébe, hogy vádat emeljen Thaçi ellen háborús bűnök miatt. Az elnök a Koszovói Felszabadítási Hadsereg vezetője volt a koszovói háború ide-

jén. A Fehér Ház hoppon maradt. De nem adta fel: szeptember elején mégiscsak összehoztak egy szerb-koszovói csúcstalálkozót, igaz, csak gazdasági kérdésekről. Brüsszelben viszont folytatódott a hagyományosan eredménytelen szerb-koszovói tárgyalások.

A magyar kormány ezekben az ügyekben tartózkodik a véleménynyilvánítástól. Viszont nem győzi ígérgetni a nyugat-balkániaknak, hogy mindent megtesz uniós tagságuk érdekében. Főleg Szerbiára érvényes ez az álláspont. Az Orbán-kormány tagjai, elsősorban Szijjártó Péter külügyminiszter annyira elmerült az egyre mélyülő szerb–magyar barátságban, hogy nemegyszer kampányolt a Vučić vezette Szerb Haladó Párt és a vele szövetséges, a Fidesz iránt feltétlenül elkötelezett Vajdasági Magyar Szövetség (Pásztor István) mellett. Néhányszor ékes szerb nyelven is biztatta az ottani szavazókat.

De ez csak a felszín, hiszen a magyar kormány nemcsak politikailag, hanem gazdaságilag is elkötelezett Belgrád iránt: közösen vesznek részt a kínai megaprojektben, a Budapest–Belgrád vasútvonal kiépítésében, a Mol és az OTP (ez utóbbi nemrég megvette a második legnagyobb szerb bankot) már nagy üzle-

teket kötött a déli szomszédnál, és akkor még nem beszéltünk arról a több tízmilliárd forintról, amelyet a kormány egy alapítványon keresztül (Prosperitati) a vajdasági magyaroknak utal át. Ezek nagy része a VMSZ-hez közeli oligarcháknál köt ki, mint amilyen a topolyai TSC focicsapat tulajdonosa (Zsemberi János). Hárommilliárd adófizetői forintjába került Magyarországnak az, hogy az eddig alig jegyzett csapat első ligás legyen, sőt, még az európai kupákban való részvételre is jogot szerezzen. Orbán Viktor az ottani fociakadémiát természetesen személyesen nyitotta meg.

Ami tehát Szerbiát illeti, a magyar kormány stratégiája jóval túlmutat azon a leegyszerűsített nyugat-balkáni képletben, hogy a Kreml és a karmelita kolostor mindig egy húron pendül. Igen, itt is egybeesnek az orosz–magyar állami, illetve csoportérdekek, de a magyar–szerb közélet személyes összefonódásai, a politikai rendszerek azonossága, a gazdasági együttműködés egyoldalúsága, Belgrád nemzetközi útjának csökönös (és reménytelen) egyengedése arra enged következtetni, hogy egy különleges kapcsolatról (special relationship) van szó. Ami egyetlenegy kocka kimozdításával bármely pillanatban szanaszét hullhat.